

Naturpleje på Vestamager – en succes med forbehold

Siden 1991 har Jægersborg Statsskovdistrikt udført græsningspleje med kreaturer på 60 ha af strandengsarealerne i Klydesøreservatet på Vestamager. Før afgræsningen var strandengene dækket af høje græsser, og træer og buske var begyndt at indfinde sig. I dag har området en kort vegetation, der er meget attraktiv for Strandskade, Vibe og Rødben. Antallet af ynglepar er steget fra 10-15 par før afgræsningen til 40-50 par i disse år.

En tredobling af antallet af ynglende vadefugle på fire år taler for, at naturplejen har været en succes. Men dette er ikke hele sandheden. Ynglesuccesen har nemlig været meget ringe: blot 15-20% af parrene får unger, resten af rederne ødelægges af Krager, Skader og ræve.

Æggetyve

Tilværelsen som ynglefugl på de plejede arealer er ikke let. I 1993 og 1994 blev der i alt fundet 108 reder, 30 af Strandskade, 54 af Vibe og 24 af Rødben. Men blot 18 reder klækkede, mens hele 88 blev plyndret og to blev trampet af kreaturer. Viben klarede sig bedst med 13 klækkede reder, Rødbenen havde held med 5 reder, mens Strandskaden ikke fik én unge på vingerne i de to år.

Æggetyvene var især Krage og Husskade, men også Sølvmåge og Stormmåge blev set i området, og ræve søgte ofte føde i reservatet i skumringen. Men til trods for mange observationstimer i udsigtstårn blev ikke en eneste redeplyndring iagttaget direkte.

Den dårlige ynglesucces betyder, at bestandsniveauet kun kan opretholdes, hvis der hvert år kommer nye fugle til området. Det er nærliggende at tro, at tilgangen delvis sker ved indvandring af lokale fugle i takt med tilgroningen af ikke-plejede arealer. Tal fra hele Klydesøreservatet viser, at naturplejen kun har formået at bremse en langvarig negativ bestandsudvikling, men ikke har ført til en samlet fremgang.

Kunstige reder lagt ud

Da det i 1993 stod klart, at prædationstrykket på vadefuglenes reder var meget højt, blev en særundersøgelse af redeprædationen sat i værk. Et stort antal kunstige reder blev lagt ud i tre perioder gennem yngletiden og herefter fulgt med faste tidsintervaller. Da rederne blev udlagt i fælder med forskellig vegetationstruktur, var det samtidig muligt at undersøge vegetationens indflydelse på prædationstrykket.

Foto: Henrik Olsen.

De foreløbige resultater peger på Krager og Husskader som de store redeprædatorer, idet de hurtigt opdager tilstedeværelsen af en ny fødekilde. Det er samtidig tydeligt, at prædationstrykket falder gennem ynglesæsonen og desuden er lavest i områder med høj og tæt vegetation.

Del af bred undersøgelse

Sideløbende med de ornitologiske studier blev der indsamlet insekter for at få en idé om fødemængden for vadefuglene og deres unger. Resultaterne viste, at området sandsynligvis har tilstrækkelige fødeemner, men alligevel fortrak vadefuglenes unger til Klydesøens mudrede bredder inden for de første døgn efter klækningen. Begge ynglesæsoner var dog nedbørsfattige, og de våde arealer langs Klydesøen har åbenbart været mere attraktive end de knastørre græsningsarealer.

Undersøgelserne, der er udført sammen med Mogens Lind Jørgensen som den afsluttende hovedopgave i Hortonomstudiet på Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole (KVL), er en del af forskningsprojektet *Afgræsning med stude på Vestamager*. Dette tværfaglige samarbejde mellem Jægersborg Statsskovdistrikt, KVL og Københavns Amt har til formål at belyse forskellige aspekter ved naturpleje med græssende stude. Foruden de beskrevne undersøgelser belyses veterinære og driftsmæssige aspekter af græsningen, herunder studenes parasitoptagelse og produktion i forhold til belægningsgrad (antal dyr/ha). Også den botaniske udvikling følges nøje.

Projektets resultater og erfaringer vil blive anvendt i den fremtidige pleje og vedligeholdelse af Vestamagers natur, og ved lignende plejeprojekter andre steder i landet.

Henrik Olsen

Sjældne fugle i Danmark og Grønland i 1993

ALEX SAND FRICH og LARS NORDBJÆRG

Rapport nr 24 fra Sjældenhedsudvalget

(With a summary in English: Rare birds in Denmark and Greenland in 1993)

Indledning

I denne rapport for 1993 er 167 sager for Danmark og Grønland færdigbehandlet. Af disse blev 75% godkendt.

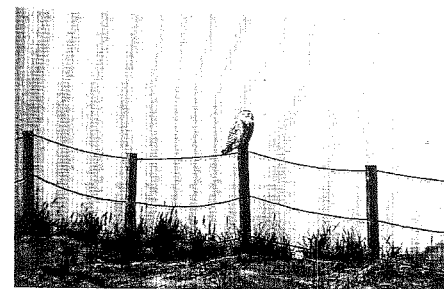
Den systematiske gennemgang og den regionale inddeling er som i foregående rapport. Hvis intet andet er nævnt, er der tale om ét "rastende" individ. Betegnelserne 1K og 2K står for henholdsvis første og andet kalenderår; 2K+ (3K+) betyder, at fuglen mindst er i sit andet (tredje) kalenderår, men kan være ældre. Ad. = adult (gammel udfarvet fugl), imm. = immatur (dragter mellem juvenil og adult), juv. = juvenil (første fjerdragt efter pullusdragten), pull. = pullus (dununge), sdr. = sommerdragt, vdr. = vinterdragt, odr. = overgangsdragt, trk.fors. = trækforsøg, trk.= trækkende, syng.= syngende og ringm.= ringmærket.

Efter artsnavnet er i parentes angivet tre tal: 1) antal fund før 1. januar 1965; 2) antal godkendte fund fra og med 1. januar 1965 (SUs oprettelse) til og med 1992; 3) antal godkendte fund i 1993. Denne opdeling blev som en ændring af den hidtidige praksis indført i SU-rapport nr 23 (Frich & Nordbjærg 1994). Bemærk iøvrigt, at antal fund ikke altid er identisk med antal individer, idet flokke og par regnes som enkeltfund, mens f.eks. fem enkeltindivider på én dag regnes som fem fund. Signaturerne efter observationerne er observatørens initialer.

Bagest i rapporten findes en liste over forkastede fund, en observatørliste samt rettelser til SU-rapport nr 15 (Olsen 1988), nr 20 (Frich & Nordbjærg 1992) og nr 23 (Frich & Nordbjærg 1994).

Godkendte sager

Fra 1993 er Sortsrubet Sanger godkendt som ny art for landet. Ligeledes som nye arter for landet godkendes Middelhavsspenpikker fra 1990 og Mørkojet Junco fra 1980. Endvidere fik landet i 1993 sit andet fund af Ådselgrib, Stor Sorthovedet Måge og Grøn Blæder, og i 1992 af Gul Vipstjert af racen *feldagg*. Derudover kan nævnes landets fjerde Rosenmåge. Ligesom 1992 var 1993 et godt

Sneugle, ad. hun, Skagen 10. marts 1993. Samme fugl som på foto s. 105. Foto: Knud Pedersen.

år for Steppenhøg. Genbehandling af tre ældre fund af Hvidbrynet Løvsanger har resulteret i, at landet har fået tre "nye" fund af Humes Sanger (ssp. *humei*), således at totalen for denne race nu er på fem fund. Endelig er der fra 1992 godkendt en Gærdesmutte tilhørende en af de nordatlantiske ø-racer.

SU-listen

Fra og med 1996 skal Grønlandsk Blisgås *Anser albifrons flavirostris* og Stor Hornugle *Bubo bubo* ikke forelægges SU. Endvidere bør nævnes, at landets første fund af Rosendompap *Carpodacus rosens* ikke længere anses for spontant.

Henlagte sager

Til og med 1993 foreligger 17 sager, som af forskellige årsager endnu ikke er færdigbehandlet. Hertil kommer sager vedrørende Middelhavssølvmåge *Larus cachinnans cachinnansmichahellis*, Sildemåge af racen *Larus fuscus heuglini* og Bjergpiber *Anthus spinoletta spinoletta*; fund af disse tre former er vokset støt i SUs arkiv i de senere år, og det forventes ikke, at der bliver truffet afgørelser i den nærmeste fremtid, da der er stor

uenighed/usikkerhed om systematik og feltbestemmelse af disse former. Udvalget modtager imidlertid gerne grundige beskrivelser og især fotos, der kan bidrage til afklaring af problematikken.

Sjældenhedsudvalgets medlemmer

SU bestod frem til udgangen af 1994 af følgende: Erik Christophersen, John Faldborg, Alex Sand Frich, Peter Lyngs, Lars Nordbjærg, Ivan Olsen (sekretær), Lars Paaby, Brian Rasmussen, Palle A.F. Rasmussen og Ole Thorup. Fra 1995 har Jan Hjort Christensen afløst Alex Sand Frich, der vil blive stærkt savnet for sin arbejdsindsats og store engagement i udvalgets diskussioner.

For kritik og kommentarer til denne rapport takkes Erik Christophersen, John Faldborg, Ivan Olsen, Brian Rasmussen, Palle A. F. Rasmussen, Ole Thorup og Rolf Christensen. Den største tak rettes dog til de mange, der gennem 1993 rapporterede deres observationer til SU, og dermed skabte grundlaget for denne rapport.

Sjældenhedsudvalgets adresse

SUs adresse er: Sjældenhedsudvalget, DOF, Vesterbrogade 140 A, 1620 København V.

Systematisk gennemgang af de godkendte sager

Accepted records

Hvidnæbbet Lom *Gavia adamsii* (9,148,-)

1990: 5.11, Blåvands Huk (RB), vdr. trk., HKn,MC.
Fund efter 1990 skal ikke forelægges SU.

Storskråpe *Puffinus gravis* (2,8,1)

1993: 23.1, Korshage, Rørvig (S), trk., EVR, JHC,HVR. – 25.1, Gilleleje Havn (S), JC,JL,CÅ, BR.

De to fund regnes som samme individ, og det var sikkert også samme fugl, der blev set omkring Kullen i Sverige 18.1 og 21.1 (Cederroth 1994). De to tidligere fund fra de indre danske farvande var også fra januar (Olsen 1992), ligesom i øvrigt alle tre svenske vinterfund (Breife et al. 1990). Sidste halvdel af januar 1993 var præget af flere perioder med storm fra den vestlige sektor, men det kan kun delvist forklare en dansk forekomst på et tidspunkt, hvor arten normalt opholder sig ved ynglepladserne i Sydatlanten.

Den tidmæssige fordeling af de danske fund er: jan. 3, sept. 3, okt. 4 og nov. 1.

Stor Stormsvaler *Oceanodroma leucorhoa*

1993: 25.1, Gilleleje Havn (S), trk., BR,JC,CÅ, JK.

Et usædvanligt tidspunkt (blot fjerde godkendte januar-iagttagelse herhjemme), som skal ses i forbindelse med flere perioder med storm i midten og slutningen af januar. Arten skal ikke længere forelægges SU, ej heller fra vintermånederne, men indgår i stedet i Årsrapporten. Se Lindballe et al. (1994).

Topskarv *Phalacrocorax aristotelis*

(-,20 f.o.m. 1984,2)

1990: 12.8, Hamborg, Hanstholm (NJ), ad., SøS. – 6.-7.10, Hanstholm Havn (NJ), 1 IK, dog 7.10 2 IK, SøS.

1993: 31.1, Lynæs Havn (S), 2K, KMO. – 12.12, Hanstholm Havn (NJ), 3 ad., SøS.

Fundet fra Hanstholm 6.-7.10 1990 er formentlig identisk med et tidligere godkendt fra samme lokalitet 13.-18.11 1990 (Frich & Nordbjærg 1992), og er derfor ikke opsummeret.

Nathejre *Nycticorax nycticorax* (4,12,1)

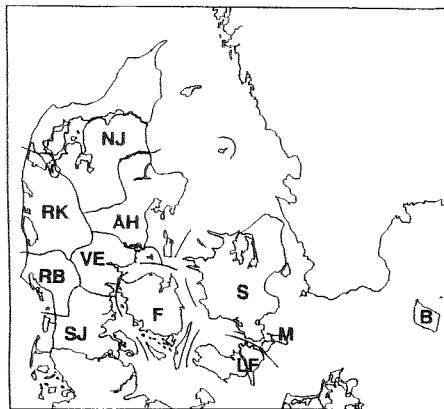
1993: 2.5, Ellekrattet, Skagen (NJ), ad. rst. senere trk., BP,TC.

Første fund siden 1990. Opsummeringen har været forkert siden SU-rapporten for 1986-87 (Olsen 1988), hvor den skulle have været (4,7,1). Størstedelen af forekomsterne er fra april-juni (Olsen 1992).

Blisgås *Anser albifrons*

Med karakterer svarende til Grønlandsk Blisgås ssp. *flavirostris* (0,31,2):

1993: 12.2, 14.2 og 17.2, Bøvling Klit (RK), ad., OA. – 12.3, Værnengene (RK), 2K, JL,JMP.

Regionsinddelingen anvendt i denne artikel.
Geographical regions of Denmark used in this report.

Dværvgås *Anser erythropus* (30,37,6)

1993: 4.1, Bavelse (S), 2K, BT. – 18.1, mellem Vemmedrup og Bjæverskov (S), 2K trk., JL,JMP. – 30.1, Borreby Mose (S), 3K halsbåndsmærket, MMH,SKR,LeP. – 17.2-14.3, Arup Vejle (NJ), 2K halsbåndsmærket, EC,PAFR,EDJ. – 8.-9.4, Vullum Sø (NJ), 2K halsbåndsmærket, MPU. – 6.10, Filso (RB), 2 ad., MBH. – 31.10, Hanstedsreservatet (NJ), 2K halsbåndsmærket, MPU. – 1.11, Sjørring (NJ), 2K halsbåndsmærket, MPU. – 14.11, Tjele, Viborg (NJ), ad., ELJ,GTW.

Fundet fra Borreby Mose stammer fra det finske WWF udsætningsprojekt. Det pågældende individ blev udsat i finsk Lapland den 6.7.1991 (Marko Hyvärinen i brev). Tilsvarende drejer fundene fra Arup Vejle, Vullum Sø, Hanstedsreservatet og Sjørring sig om ét og samme halsbåndsmærkede individ, udsat i finsk Lapland 15.7.1992 (Kimmo Lahti og Juha Markkola i brev).

Rødhalsed Gås *Branta ruficollis* (8,13,2)

1993: 11.-13.2, Harboør Tange (RK), ad., OA, MBH. – 30.9-2.10, Ballum Forland og Rømpdæmningen (SJ), 2 ad. og 3 IK, MBH,HKn,HHN, MBJ. Det er meget sandsynligt, at fundet fra Harboør Tange vedrører samme individ, der har optrådt her sammen med Kortnæbbede Gæs siden 1991 (Frich & Nordbjærg 1993, 1994).

Krikand *Anas crecca*

Med karakterer svarende til Amerikansk Krikand ssp. *carolinensis* (0,6,1):

1993: 4.-11.6, Borreby Mose (S), ad. han, UDA, MK,TH.

Første fund var i 1981. Bortset fra 1992 har racen været årlig siden 1988, men sammenlignet med 53 fund i Sverige til og med 1993 (Tyrberg 1994) og 323 fund på de Britiske Øer til og med 1992 (Rogers et al. 1993), ses den påfaldende sjældent her i landet.

Det er kun hanner i pragtdragt, der kan bestemmes i felten.

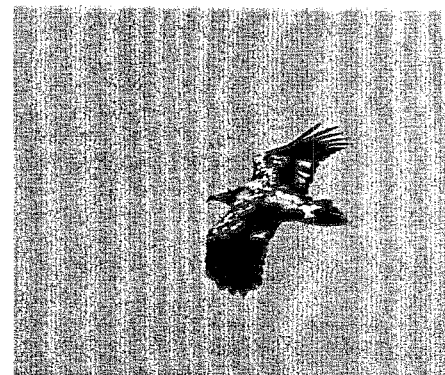
Halsbåndstroidand *Aythya collaris* (1,3,1)

1993: 26.9-8.10, Møllekrog, Esrum Sø (S), ad. han, KA,TEP,MEP,JP,CCT m.fl.

Bemærk at landets første fund fra Skælskør 16.3.1963 (Dyck et al. 1970) er flyttet til første tal i opsummeringen, jf. den ændrede opsummering (Frich & Nordbjærg 1994).

Hvidgøjet And *Aythya nyroca* (8,12,1)

1993: 5.-17.9, Stege Sukkerfabrik (M), ad. hun, HK,MB, LC,PSH.

Ådselgrib, imm., Skagen 22. maj 1993. Foto: Henry Johansson.

Kongeederfugl *Somateria spectabilis*

1993: 16.11, Gerå (NJ), hun, SøS.

Fund efter 1992 skal ikke forelægges SU, men ovennævnte er ønsket behandlet af *Fugle og dyr i Nordjylland* p.g.a. artens store sjældenhed i Nordjylland.

Brilleand *Melanitta perspicillata* (0,9,2)

1993: 31.1, Asserbo Strand (S), ad. han, KMO. – 11.-12.10, Nørre Vorupør (NJ), 2 ad. han (dog kun 1 han d. 12.10), DS,PHK,JHK.

Fundet fra Asserbo Strand er det første fra Sjælland og blot det andet uden for Jylland. Det er kun anden gang, der ses to fugle sammen; første gang var 11.2.1979 2 hunner Hirtshals Havn. I Olsen (1992) er dette fund dateret 19.2 1979, men den korrekte dato er som ovenfor (bl.a. Palle A. F. Rasmussen i brev).

Ådselgrib *Neophron percnopterus* (1,0,1)

1993: 22.-23.5, Hulsig og Skagen (NJ), imm. formentlig 3K, trk. 23.5, LW,KP m.fl.

Blot det andet fund i Danmark. Første fund er en juv. han fra 30. august 1918 ved Fakse (S) (Dybbro 1978). Skagen-fuglen var i god kondition og bar ikke præg af fangenskab. Arten er udpræget trækfugl i det sydlige Europa. På Gotland i Sverige sås 27.5.1993 en imm. (Sveriges femte fund, Cederroth 1994), som meget vel kan være identisk med Skagen-fuglen.

Slangeørn *Circus gallicus* (-,14,1)

1993: 15.6-24.7 og 2.8, Østmon (M), PSH,JoL m.fl.

Landets første langtdsstationære Slangeørn.

Steppehøg *Circus macrourus* (15,45,5)

1993: 24.4, Bulbjerg (NJ), ad. hun trk., EC,AB. – 13.5, Christiansø (B), 2K trk., PK,JC,KC,OA. – 15.5, Heshbjerg, Gilleleje (S), ad. han trk., PEP. –

27.5, Ølstykke (S), ad. han trk., JN. – 12.9, Pøleå v/Kagerup ("Solbjerg Enge") (S), ad. han trk., CH,BoB.

Stort antal for andet år i træk, blot overgået af sidste års 7 fund. Arten er et notorisk "problembarn" i felten, og det kan ikke tilrådes nok at udvise den allerstørste grundighed og selvkritik under iagttagelse af en mistænkt Steppøhøg. En udmærket indføring i denne problematik findes i Forsman (1984, 1985).

Lille Skrigeørn *Aquila pomarina* (10,53-55,4)

1992: 23.5, Dronningmølle (S), trk., RS. – 25.5, Gulstav, Langeland (F), imm./ad., ES. – 5.9, Ishøj Strand (S), imm. trk., MJB.

1993: 7.5, Hellebæk (S), imm./ad. trk., HP. – 6.6, Jydelejet (M), imm./ad. trk., KMO m.fl. – 23.-29.9, Kongelunden (S), imm., PB. – 29.9, Spodsbjerg, Hundested (S), imm. trk., MT,FI.

Med ovennævnte tre 1992-fund kommer totalen dette år op på 12 fund (bedste år nogensinde). De fire fund i 1993 er mere normalt.

Steppøhøg *Aquila nipalensis* (0,13,1)

1993: 12.10, Bøtø Nor (LF), 1K, RS. På Falsterbo, Sverige, sås en udrækkende 1K 29.9 (Cederroth 1994), som meget vel kan være identisk med ovennævnte.

[Slagfalk *Falco cherrug*]

1980: 13.6-17.7, Lille Vildmose og Høstemark Skov (NJ), via RoC, Jan Tøttrup Nielsen via EC. Et billede af denne fugl kan ses i Fugle 1981(1), s. 6. Her ses også tydeligt en læderstrop om venstre ben.

Jagtfalk *Falco rusticolus* (41,37,5)

1993: 2.5, Glæne/Holsteinborg (S), 2K, TH, UDA. – 15.-30.9, Skallingen (RB), 1K, HKn, HHN. – 7.10-14.12, Tipperne (RK), 1K, HKn, HHN. – 17.10, Vest Stadil Fjord (RK), 1K trk., EE. – 26.10-2.11, Skagen (NJ), 1K, RoC,MTh m.fl.

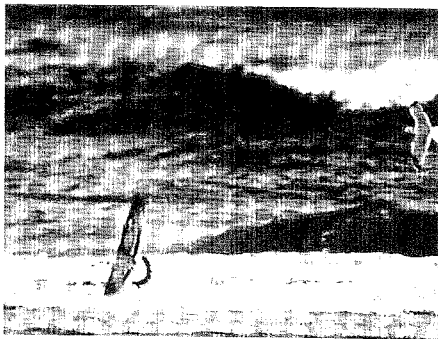
Styrtløber *Himantopus himantopus* (13,11,1)

1993: 28.-29.5, Borreby Mose (S), 2K, GoS, MBH.

Triel *Burhinus oedipnemus* (22,9,1)

1993: 24.6-2.7, Hummelvig, Lysabild, Als (SJ), KKK,KB,RoC.

Første fund uden for Nordjylland siden 1970, og i øvrigt første stationære fugl. I samme periode var der to fund i Sverige (Cederroth 1994). Et fund fra 1964 er overført til første tal i opsummeringen.

Stor Sorthovedet Måge, 1K, Blåvands Huk 10. oktober 1993. Foto: Kent Olsen.

Hvidrygget Ryle *Calidris fuscicollis* (0,8,1)

1993: 4.-9.6, Aflandshage (S), PB.

Sverige havde to fund i juni, hvoraf det ene geografisk og tidsmæssigt var tæt på det danske: 3.-5.6 1993, Skanörs Revlar, Falsterbo (Cederroth 1994). Den næsthyppest af de nordamerikanske vadefuglearter, der ses i landet. Flest har der været af Stribet Ryle, og næsten lige så hyppig som Hvidrygget Ryle er Prærieløber *Tryngites subruficollis* med 8 fund (Olsen 1992).

Den tidsmæssige fordeling er: maj 1, juni 1, juli 4, aug. 1, sept. 1, okt. 1.

Stribet Ryle *Calidris melanotos* (3,14,1)

1993: 24.7, Keldsnor, Langeland (F), ES. m.fl. Langt den hyppigst optrædende af de nordamerikanske/sibiriske vadefuglearter. De danske fund ligger alle i perioden maj-sept.: maj 5, juni 3, juli 5, aug. 2, sept. 3. Samme fordeling genfindes i de svenske fund (Breife et al. 1990), mens majoriteten af de britiske fund ligger i sept.-okt. (Alström et al. 1991). Dette mønster kunne antyde, at de britiske fugle er fra Nordamerika, mens de danske og svenske stammer fra de sibiriske yngleområder (Ole Thorup i brev). En anden mulighed er, at hovedparten af fuglene er ankommet til Vesteuropa fra Nordamerika om efteråret, og siden har fulgt andre arktiske vadefugle på trækket.

Damklire *Tringa stagnatilis* (0,20,1)

1993: 14.5, Ulvedyb (NJ), HC.

Arten har med undtagelse af 1992 været årlig siden 1986 med 1-3 eksemplarer.

Terekklire *Xenus cinereus* (2,16,3)

1993: 27.6, Nyord, Møn (M), SF,CZ. – 19.9, Kyndby Vig (S), JN,FN,JoL,EN,JHN,PS. – 25.9, Præstø Fod (S), 1K, MB.

Med tre fund bliver 1993 det bedste år for arten; to fund er tidligere gjort i 1989, 1990 og 1992. I Sverige blev

1993 ligeledes et rekordår med 7 fund (Cederroth 1994). Den tidsmæssige fordeling af de danske fund er: maj 4, juni 6, juli 7, aug. 1, sept. 3.

Stor Sorthovedet Måge *Larus ichthyaetus* (0,1,1)

1993: 10.10, Blåvands Huk (RB), 1K, TO,KO, KQ.

Andet fund; det første var en adult 11.10 1987, Skagen (Olsen 1989). Specielt 1K-fugle kan volde problemer, da visse Middelhavssølvmåger *Larus cachinnans*, især ssp. *michahellis* i 2. vinter- og 2. sommerdragt (2-3K), kan udvise stor lighed med 1-2K Stor Sorthovedet Måge. Det aktuelle fund er dog særdeles veldokumenteret med bl.a. fotos. Arten er notorisk sjælden, således har ingen lande i Nordvesteuropa over 5 fund (Alström et al. 1991).

Rosenmåge *Rhodostethia rosea* (1,2,1)

1993: 20.10, Skagen Havn (NJ), 2K, ABK m.fl. Første oktoberfund af denne smukke højarktiske art, der sidst kunne ses i Esbjerg Havn 8.-18.5.1988 (Olsen 1992).

Hvidvinget Terne *Chlidonias leucopterus* (3,43,1)

1993: 19.5, Nordstrand, Skagen (NJ), ad. trk., EHS,PAFR,TS.

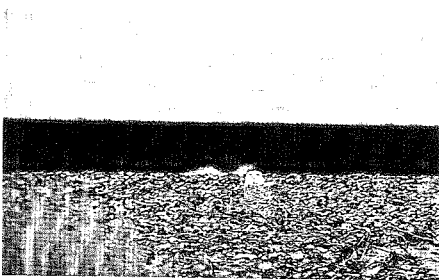
Stor Hornugle *Bubo bubo*

1992: 17.2, Herning (RK), fundet syg, døde senere (var ringm. 2.6.1991 i Sønderjylland), via RoC.

Sneugle *Nyctea scandiaca* (-,22,2)

1993: 8.-10.3, Skagen (NJ), ad. hun, JeS,ES,KP m.fl. – 25.4, Skagen (NJ), PM.

Fuglen fra Skagen er blot den tredje adulte hun i Danmark, og der er endnu ikke set adulte hanner. Hannerne spreder sig generelt ikke så langt fra ynglepladserne som hunnerne, og der er da også en klar overvægt af hunner i de konsbestemte danske fund (I. Olsen i brev). Der bør udvises stor forsigtighed med køns- og aldersbestemmelse af Sneugle (se Olsen 1991).

Sneugle, ad. hun, Skagen 10. marts 1993. Foto: Knud Pedersen.

Høgeugle *Surnia ulula*

(ca 30,29 ud over invasionen i 1983/84,1)

1972: april, Skagen Klitplantage (NJ), fundet trafikdræbt, via RoC.

1993: 28.1, hovedvejen v/Skagen Klitplantage (NJ), fundet trafikdræbt, via RoC.

Spurveugle *Glaucidium passerinum* (24,18,1)

1993: 7.3-1.4, Tornby Klitplantage (NJ), GLN,RoC.

Første fund siden 1990 og blot 5. fund siden invasionen i 1974/75.

Grøn Biæder, Værnengene 29. juni 1993. Foto: Jan Lindgaard Rasmussen.

Grøn Biæder *Merops superciliosus* (0,1,1)

1993: 29.6, Værnengene (RK), HHN,JLR,SK, KN.

Fuglen udviste karakterer svarende til racen *persicus*, der nærmest yngler i Tyrkiet.

Første danske fund var også i juni, nemlig 21.-22.6 1989, Christiansø (B).

Rødrygget Sval *Hirundo daurica* (4,23,2)

1993: 25.4, Gilleleje (S), trk., KMO m.fl. – 26.10, mellem Herning/Tjørring (RK), TK.

Fundet fra oktober er landets hidtil seneste. To fund fra 1964 er overført til første tal i opsummeringen.

Gul Vipstjert *Motacilla flava*

Med karakterer svarende til Sorthovedet Gul Vipstjert ssp. *feldegg* (0,2,0):

1992: 2.6, Kogleaks, Kærup Holme, Vejlerne (NJ), han, PAFR,HHN.

Landets første fund gjordes ligeledes i Vejlerne i juni: 9.-11.6.1989, Arup Vejle (Frich & Nordbjærg 1993). Risiko for forveksling med mørkhovede individer af Nordlig Gul Vipstjert *M. f. thunbergi* foreligger, og SU godkender kun udfarvede hanner, hvor iagttagelsesbetingelserne har været ideelle, så karakterer som hættens farve og udbredelse, ryggenes og undersidens farve samt detaljer i vingen har kunnet iagttages.

Gærdesmutte *Troglodytes troglodytes*

Med karakterer svarende til en af de nordatlantiske racer (0,1,0):

1992: 25.10, Blåvand (RB), ringm., HHN,HKn, BJ,MC.

Omkring 15 racer er beskrevet i Vestpalæarktis. Forskellene mellem de kontinentale fugle er forsvindende små, mens ø-racene tit er betydeligt bedre differentierede. På de nordatlantiske øer går således en klin med større, mørkere og mere stribede fugle jo længere mod nord, man kommer (Bub 1984, Cramp 1988). Målene på fuglen fra Blåvand passer på racerne *fridariensis* (Fair Isle), *hirtensis* (St. Kilda) og *borealis* (Færøerne), og det er meget svært at sige mere om raceforholdet, end at fuglen udviste karakterer svarende til en af disse. De er dog alle ekstreme standfugle, så det er lidt af en gåde, hvordan fuglen er dukket op i Blåvand. En sandsynlig mulighed er skibsassistance.

Sortstrubet Sanger, ad. hun, Mandemarke Bakker 8. maj 1993. Foto: Per Schiermacker-Hansen.

Blåhals *Luscinia svecica*

Med karakterer svarende til Sydlig Blåhals ssp. *cyanecula* (-,15,2):

1993: 24.4-1.5, Møgeltonder Kog (SJ), han, syngende, HHA. – 20.5 og frem, Tønder Kog (SJ), ynglepar, HHA.

For andet år i træk dokumentation for yngel i dette område (se også Frich & Nordbjærg 1994).

Sortstrubet Bynkefugl *Saxicola torquata*

Med karakterer svarende til Sibirisk Sortstrubet Bynkefugl ssp. *maura/stejnegeri* (1,19,1):

1993: 9.10, Blåvands Huk (RB), hunfarvet, KO m.fl.

Middelhavsstenpikker *Oenanthe hispanica* (0,1,0)

1990: 18.10, Klintholm Havn (M), hun formentlig 1K, SC.

Ny art for landet. Fuglen blev iagttaget under særdeles gunstige forhold, hvorunder afgørende dragtetaljer kunne iagttages. Det er meget vanskeligt, nogle gange umuligt, i felten at adskille hunnet/ungfugle fra Nonnestenpikker *Oenanthe pleschanka* om efteråret. Den aktuelle fugl udviste karakterer svarende til den vestlige race af Middelhavsstenpikker (ssp. *hispanica*), som er den af de to racer, der mindst ligner Nonnestenpikker. For yderligere om denne problematik se bl.a. Clement (1987).

Hvidskægget Sanger *Sylvia cantillans* (0,21,2)

1993: 20.4, Skallingen (RB), han, HHN,FF. – 1.-7.5, Mandemarke Bakker (M), han, AV,PSH m.fl. Fuglen fra Mandemarke Bakker havde karakterer svarende til den østlige race *albisriata*.

Sortstrubet Sanger *Sylvia rueppelli* (0,0,1)

1993: 7.-8.5, Mandemarke Bakker (M), ad. hun, JH,BH,IO,PSH m.fl.

Ny art for landet. Fundet er absolut bemærkelsesværdigt, og blev gjort i forbindelse med en større invasion af ornitologer på "jagt" efter ovennævnte Hvidskæggede Sanger.

Arten har en begrænset yngleudbredelse i det nordøstlige Middelhavsområde og overvintrer i Chad/Sudan. I Nordeuropa er den blot truffet i Storbritannien (4 fund), i Finland (2 fund) og på Færøerne (Cramp 1992, Rolf Christensen i brev).

Lundsanger *Phylloscopus trochiloides*

1993: 28.5, Gyvelstien, Skagen (NJ), RoC,KP. Fund efter 1992 skal ikke forelægges SU, men dette er ønsket behandlet af *Fugle og dyr i Nordjylland* p.g.a. artens store sjældenhed i Nordjylland.

Hvidbrynet Løvsanger *Phylloscopus inornatus*

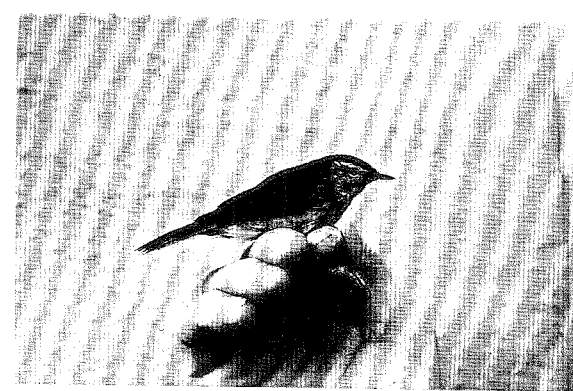
Med karakterer svarende til Humes Sanger ssp. *humei* (0,4,1):

1973: 17.10, Blåvand (RB), ringm., PL,BJ,EO, OB.

1980: 1.11, Christiansø (B), ringm., JF,PL. – 2.11, Christiansø (B), ringm. JF,PL.

1993: 27.-31.10, Christiansø (B), ringm. 27.10, MJB,JC.

Fundet fra 1973 bliver landets første. Det hidtil eneste fund var 10.-18.11.1987 Christiansø (B). Ny viden samt det faktum, at to af fundene foreligger som skind på Zoologisk Museum (blev fundet døde i afkræftet tilstand nogle dage efter ringmærkning), har muliggjort en sikker bestemmelse. De to skindlagte fugle er den fra Blåvand samt 1.11.80-fuglen fra Christiansø. Tidligere er fundene fra 1973 og 1980 godkendt som ssp. *inornatus*. Den

Brun Løvsanger, 1K, Blåvand 20. oktober 1992. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

sene forekomst (i forhold til ssp. *inornatus*), med. oktober til med. november, kendes også fra andre europæiske fund (Alström et al. 1991).

Brun Løvsanger *Phylloscopus fuscatus* (0,26,0)

1992: 20.-21.10, Grønningen, Skallingen (RB), ringm. (20.10), HHN,BJ,HKn,MC m.fl.

Gransanger *Phylloscopus collybita*

Med karakterer svarende til Sibirisk Gransanger ssp. *tristis* (0,37,1):

1993: 12.1, Vester Egesborg, Næstved (S), fundet død, KC via PB.

Fuglen var ringmærket 18.10.92 på Eggegrund, Gästrikland, Sverige, og havde formentlig været død en uge eller to. Racen skal ikke forelægges SU fra og med 1994.

Hvidhalset Fluesnapper *Ficedula albicollis* (18,107,5)

1993: 24.4, Gjorslev Bøgeskov, Stevns (S), ad. han, JaP. – 28.4, Christiansø (B), ad. han ringm., PK,KC,OA,JC. – 2.5, Strøby Ladeplads, Stevns (S), ad. han, BJ. – 8.5, Christiansø (B), 2K han ringm., PK,KC,OA,JC. – 26.5, Christiansø (B), ad. hun ringm., PK,KC,OA,JC.

Fyrremejse *Parus montanus*

1993: 13.2, Kirkeskoven, Skælskør (S), TSt. Sjællands fjerde fund. Kun fund uden for yngleområderne i det sydlige Jylland skal forelægges SU efter 1990.

Rødhovedet Tornskade *Lanius senator* (6,26,1)

1992: 14.-22.8, Blåvand (RB), 1K (ringm. 19.8), HKn,MC.

1993: 23.10-12.11, Kongelunden (S), ad. han, KF,JS,MG,PB m.fl.

Fundet i Kongelunden er det hidtil seneste.

Rosenstær *Sturnus roseus* (20,22,2)

1993: 31.5, Skagen (NJ), ad., ASF. – 5. og 10.10, Liver Å v/Torby Klitplantage (NJ), 1K, AØ,KP,DW.

[Rosendompap *Carpodacus roseus*]

1993: 28.3, Klimmøller (NJ), ad. han ringm., via RoC.

Arten holdes i stigende grad som burfugl i Nordvesteuropa, og da optræden af adulte fugle i marts slet ikke passer ind i det forekomstmønster, vi kender hos arter af sibirisk oprindelse, betragtes dette fund ikke som spontant. Samme afgørelse er nu også truffet for landets første fund fra Blåvands Huk (RB) 12.10 1987 (Olsen 1988), selv om tid, omstændigheder og fuglens tilstand her tydede på spontan optræden. Arten er hermed udgået af listen over Danmarks fugle. Oprindelsen af de øvrige vesteuropæiske fund må ligeledes betragtes som tvivlsom.

[Long-tailed Rosefinch *Uragus sibiricus*]

1993: 28.-29.4, Jydelejet (M), 2K han, LL,PSH m.fl.

I lighed med Rosendompap er dette en art, der i stigende grad forhandles til burhold fra fjernesten, og derfor også hyppigere optræder i naturen. Et finsk fund ult. april 1989 blev oprindeligt – som det eneste europæiske – anerkendt som spontant, men er nu omvurderet.

Mørkøjet Junco *Junco hyemalis* (0,1,0)

1980: 13.12, Skørping (NJ), han, HS,JE.

Ny art for landet. Fuglen var meget afkræftet og blev indfanget samme dag, hvorefter den blev holdt i en udendørs voliere til den døde 18.2.1993.

Fundet bliver betragtet som spontant, i lighed med andre europæiske fund; men det bør nævnes, at der i 1973 i en skibssending fra Mexico til Danmark blev fundet tre Mørkøjet Junco (Herroelen 1994).

Pileværling *Emberiza rustica* (1,24,3)

1993: 7.5, Christiansø (B), 2K. han ringm., PK, OA, KC, JC. – 19.9, Christiansø (B), MJB. – 29.9, Nyeng, Skallingen (RB), hun-farvet, PSH, PRA, HN.

Dværgværling *Emberiza pusilla* (0,38,2)

1993: 5.5, Christiansø (B), 2K ringm., PK, KC, JC. – 7.10, Blåvands Huk (RB), 1K, OG, KO, MH, LS.

Gulbrystet Værling *Emberiza aureola* (0,3,1)

1993: 10.6, Grenen, Skagen (NJ) ad. han trk. fors., ASF, AB.
Første fund uden for Christiansø (B), hvor arten er truffet i 1984, 1990 og 1991.

Grønland

Der er ikke indsendt fund fra Grønland til denne rapport.

Forkastede sager

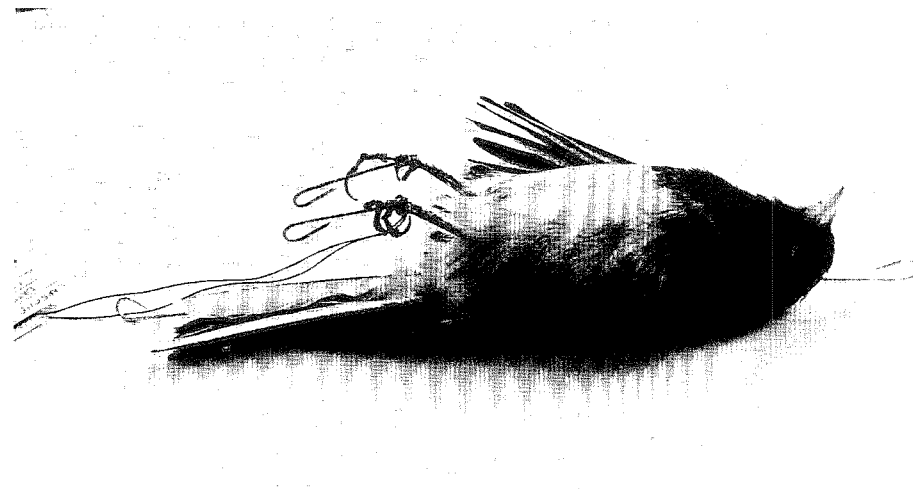
Records not accepted

Albatros *Diomedea* sp. 1993: 5.9, Blåvands Huk (RB), trk.
Rødfodet Sule *Sula sula* 1992: 14.10, Blåvands Huk (RB), trk.
Brun Sule *Sula leucogaster* 1993: 23.7, Bødkermosen, Møn (M), trk.
Topskarv *Phalacrocorax aristotelis* 1993: 27.2, Storebælt overfarten (F/S).
Great Blue Heron *Ardea herodias* 1986: 6.12, Gravlev Ådal (NJ).
Hvidøjet And *Aythya nyroca* 1993: 21.4, Korshage, Rørvig (S), trk.
Stellersand *Polysticta stelleri* 1992: 17.2, Hanstholm (NJ), ad. hun trk.
Slangeørn *Circus gallicus* 1992: 26.6, Hemdrup, Nørrekar (NJ).
Steppehog *Circus macrourus* 1992: 15.5, Skagen (NJ), hun-farvet. – 1993: 1.5, Løkken (NJ), ad. han. trk. 11.5, Korshage, Rørvig (S), hun-farvet trk. 12.5, Korshage, Rørvig (S), hun-farvet trk. 13.5, Blykøbe Ådal (B), 2K. 6.6, Jægerspris (S), ad. han trk.
Lille Skrigørn *Aquila pomarina* 1992: 19.3, mellem Østerlars og Årsballe (B). 4.10, Stigsnes (S). – 1993: 5.9, Horne, Faaborg (F), trk. 27.9, Amager (S). 29.9, Ishøj Strand (S), trk.
Stor Skrigørn *Aquila clanga* 1992: 7.10, Ishøj Strand (S), trk. – 1993: 21.3, Vedbæk (S), trk.
Steppeørn *Aquila nipalensis* 1993: 2.10, Bøto Nor (LF).
Ørnevæge *Buteo rufinus* 1993: 25.8, Ishøj Strand (S), trk.
Dværgørn *Hieraetus pennatus* 1993: 5.4, Dybesø, Rørvig (S), lys fase trk. 29.4, Vorupør (NJ), lys fase trk.
Lannerfalk *Falco biarmicus* 1993: 23.5, Christiansø (B).

Jagt-falk *Falco rusticolus* 1987: september, Langli (RB), hvid fase. – 1993: 19.1, Sædding, Esbjerg (RB), 2K. 7.4, Agerø (NJ).
Great Knot *Calidris tenuirostris* 1993: 2.9, Skallingen (RB).
Stribet Ryle *Calidris melanotos* 1992: 20.9 og 22.9, Kyndby Vig (S). – 1993: 18.9, Kyndby Vig (S).
Tredækker *Gallinago media* 1993: 31.1, Boller Enge, Tårs (NJ).
Gulbenet Klire *Tringa flavipes* 1987: 28.5, Skallingen (RB). – 1993: 1.9, Agger Tange (NJ), 1K. 18.-19.9, Kyndby Vig (S).
Plettet Mudderklire *Actitis macularia* 1993: 12.7, Borreby Mose (S).
Rosenterne *Sterna dougallii* 1993: 16.7, Grenen, Skagen (NJ), 1-2 ad.
Grønspætte *Picus viridis* 1993: 26.10, Kagsmosen, København (S).
Sorthovedet Gul Vipstjert *Motacilla flava feldegg* 1986: 17.5, Rørvig (S). – 1987: 17.5, Harboør Tange (RK).
Citronvipstjert *Motacilla citreola* 1993: 2.5, mellem Norre Vorupør og Klitmøller (NJ), han.
Pallas Græshoppesanger *Locustella certhiola* 1992: 26.-27.9, Præsto Fed (S).
Vandsanger *Acrocephalus paludicola* 1993: 24.7, Agger Tange (NJ).
Lundsanger *Phylloscopus trochiloides* 1993: 8.10, Stagsted Skov, Dronninglund (NJ).
Masketornskade *Lanius rubicus* 1993: juni, Kolding (VJ).
Pileværling *Emberiza rustica* 1993: 26.9, Korshage, Rørvig (S).

Observatørliste

Ole Amstrup OA, Kim Andersen KA, Uffe Damm Andersen UDA, Hans Harrestrup Andersen HHA, Orla Balslev OB, Michael Bastian MB, Bo Berg BoB, Preben Berg PB, Michael Bjerregård MBj, Mads Jensen Bunch MJB, Kurt Bunde KB, Alex Bühring AB, Jan Hjort Christensen JC, Kim Christensen KC, Leif Christensen LC, Rolf Christensen RoC, Steen Christensen SC, Jørgen Hulbæk Christiansen JHC, Karsten Christoffersen KC, Erik Christophersen EC, Hans Christophersen HC, Michael Clausen MC, Tscherning Clausen TC, Erik Enevoldsen EE, Esben Eriksen ESE, Johannes Erritzøe JE, John Faldborg JF, Flemming Falk FF, Steen Flex SF, Alex Sand Frich ASF, Kaj Freyberg KF, Mathias Glavind MG, Ole Gøller OG, Benny Hansen BH, Carsten Hansen CH, Jan Hansen JH, Morten Bentzon Hansen MBH, Morten Møller Hansen MMH, Per Schiermacker-Hansen PSH, Michele Heitmann MH, Thomas Hilkjær TH, Franck Ishoi FI, Bent Jacobsen BJ, Eyvind Lyngsø Jacobsen ELJ, Ejnar Dahl Jensen EDJ, Jan Kiel JK, Henrik Kisbye HK, Steen Kjeldsen SK, Per Kjær PK, Karsten Legat Kjærgaard KLG, Michael Klausen MK, Henrik Knudsen HKn, Tonny Kristiansen TK, Andreas Bruun Kristensen ABK, Peter Hedegaard Kristensen PHK, Jesper Hedegaard Kristensen JHK, Leif Larsen LL, Jon Lehnberg Jol., Jens Lind JL, Peter Lyngs PL, Peter Manstrup PM, Flemming Neumann FN, Jacob Neumann JN, Henny Niebuhr HN, Edith Nielsen EN, Henrik Naaning Nielsen HHN, Jan Haaning Nielsen JHN, Kristian Nielsen KN, Gert Lykke Nielsen GLN, Ivan Olsen IO, Kent Olsen KO, Klaus Malling Olsen KMO, Troels Ortvad TO, Erik Overlund EO, Bjarne Pe-

Mørkøjet Junco, han, Skorping. Foto: J. Erritzøe/H.Svenningsen.

dersen BP, Hugo Pedersen HP, Jan Pedersen JaP, Jørgen Munk Pedersen JMP, Knud Pedersen KP, Lennart Pedersen LeP, Per Ekberg Pedersen PEP, Jytte Petersen JP, Morten Ellis Petersen MEP, Tina E. Petersen TEP, Kasper Quist KQ, Brian Rasmussen BR, Palle Rasmussen PRA, Palle A. F. Rasmussen PAFR, Jan Lindgaard Rasmussen JLR, Stig Kjærgaard Rasmussen SKR, Erik Vikkelso Rasmussen EVR, Henning Vikkelso Rasmussen HVR, Terje Seidenfaden TS, Erik Sensius ES, Denis Severn DS, G. og G. Bruun-Simonsen GoS, Søren Skov SoS, Jan Speiermann JS, Peter Stougaard PS, Rasmus Strack RS, Thomas Stigfeldt TS, Lasse Strandgaard LS, Harald Svenningsen HS, Erik Holm Sørensen EHS, Jesper Sørensen JeS, Mette Thomsen MTh, Carl Christian Tofte CCT, Michael Trasborg MT, Bo Tureby BT, Mariko Parslow Utsu MPU, Arne Volf AV, David Wileman DW, Lars Witting LW, Gorm Thyge Wæhrens GTW, Carina Zobbe CZ, Anders Østerby AØ, Claus Aarestrup CÅ.

Summary

Rare birds in Denmark and Greenland in 1993

In 1993 the Danish Rarities Committee (Sjældenhedsudvalget, SU) processed 167 records of which 75% were accepted.

For each record the following details are included: 1) year and date, 2) locality (see map for regions), 3) number of individuals if more than one, 4) other details if known: sdr. = summer plumage, vdr. = winter plumage, odr. = transition plumage, K = calendar year, fundet død = found dead, ringm. = ringed, and 5) initials of observer(s).

The three numbers in brackets after the species name refer to, respectively, the total number of records (not individuals) in Denmark (1) before the end of 1964, (2) from 1965 to and including the year prior to that covered by the current report (here: 1992 incl.), and (3) during the current year (here: 1993).

Ruppell's Warbler *Sylvia rueppelli* was new to Denmark in 1993; likewise new were Dark-eyed Junco *Junco hyemalis* (from 1980) and Black-eared Wheatear *Oenanthe hispanica* (1990). Also accepted were second records of Egyptian Vulture *Neophron percnopterus*, Great Black-headed Gull *Larus ichthyæus*, Blue-cheeked Bee-eater *Merops superciliosus*, and Yellow Wagtail of subspecies *Motacilla flava feldegg*.

After reconsideration of three older records there are now five Danish records of Hume's Yellow-browed Warbler *Phylloscopus (inornatus) humei*.

The first record of Pallas's Rosetfinch *Carpodacus roseus* is no longer considered a spontaneous vagrant and the species has been deleted from the Danish list.

Referencer

Alström, P., P. Colston & I. Lewington 1991: A field guide to the rare birds of Britain and Europe. – Domino Books Ltd.
Breite B., E. Hirschfeld, N. Kjellén & M. Ullman 1990: Sällsynta fåglar i Sverige. – SOF, Lund.
Bub, H. 1984: Seidenschwanz, Wasserramsel, Zaunkönig u.a. Kennzeichen und Mauser europäischer Singvögel. – Die Neue Brehm-Bücherei, A. Ziemsen Verlag.
Cederroth, C. 1994: Sällsynta fåglar i Sverige 1993. Pp. 101-121 i: SOF: Fågelåret 1993. – Stockholm.
Clement, P. 1987: Field identification of West Palearctic wheatears. – British Birds 80: 137-157, 187-238.
Cramp, S. (red.) 1988: The birds of the Western Palearctic. Vol. V. – Oxford University Press.
Cramp, S. (red.) 1992: The birds of the Western Palearctic. Vol. VI. – Oxford University Press.
Dybbro, T. 1978: Oversigt over Danmarks fugle. – Dansk Ornitologisk Forening.

Byfugles bestandsændringer og -tætheder 1976-1994, belyst ved hjælp af punktoptællinger

ERIK MANDRUP JACOBSEN

(With a summary in English: Point count censuses of birds breeding in urban areas, 1976-1994)

Indledning

I Danmark lever omkring 85% af befolkningen i byer, og flere endnu har deres daglige gang i en eller anden form for bymæssig bebyggelse. For størstedelen af befolkningen må miljøbevidsthed, naturforståelse og oplevelsesmuligheder således nødvendigvis påvirkes af den natur, der findes inden for bygrænsen. Derfor er der god grund til at interessere sig for byernes fugleliv.

Denne artikel præsenterer den del af det omfattende materiale, Dansk Ornitologisk Forenings Fugleregistreringsgruppe har indsamlet i årene 1976-94, som har relevans for bymæssig bebyggelse.

I en række lande, med Polen og England blandt de førende, har man for længst fået øjnene op for de naturværdier og særlige biologiske forhold, der findes i bymiljøet. Desværre har Danmark længe haltet bagefter. I sin oversigt over dansk naturs status og udviklingstendenser konkluderer Peder Agger (1988) således, at "kendskabet til de danske byers naturindhold er meget sporadisk, ikke mindst når det gælder et præcist kendskab til udviklingstendenserne".

Siden midten af 70'erne er der kun foretaget enkelte danske undersøgelser over fuglenes bestandsændringer og tætheder i byer. Og de få undersøgelser, der trods alt er udført, har været koncentreret om specifikke lokaliteter (f.eks. Hansen 1978, Jørgensen 1991), typer af bymæssig bebyggelse (f.eks. Møller 1976) eller fuglearter (f.eks. Henriksen 1989).

I 1975 påbegyndte Dansk Ornitologisk Forenings Fugleregistreringsgruppe sit landsdækkende punktoptællingsprogram. Tællingerne er siden foretaget årligt både sommer og vinter og giver mulighed for at beregne ændringer i fuglebestandene, dels på landsplan, dels i udvalgte naturtyper, heriblandt bymæssig bebyggelse. Punktoptællingerne skiller sig dermed klart ud fra de ovennævnte undersøgelser ved at være landsdækkende, og ved at omfatte alle fuglearter og bytyper.

Punktoptællingerne blev i årene 1975-1989 gennemført i regi af DOF og i mindre grad Ornisc Con-

sult, i perioden 1990-1993 som et samarbejde mellem DOF, Ornisc Consult og Skov- og Naturstyrelsen, og fra og med 1994 i et samarbejde mellem DOF, Ornisc Consult og Danmarks Miljøundersøgelser (DMU).

Materiale og metode

Byfuglene er talt i perioden 15. maj – 15. juni ved hjælp af punktoptællinger (Blondel & Frochot 1970, Bibby et al. 1992). Filosofien er kort fortalt, at man ved at gennemføre sammenlignelige optællinger fra år til år registrerer den samme andel af de tilstedeværende fugle.

Hver optæller vælger i alt 20 punkter på en rute og noterer på hvert punkt alle fugle, der ses eller høres i løbet af fem minutter. Tællingerne skal foretages mindst to år i træk og under sammenlignelige forhold, da der kun foretages beregninger på "gentagne" ruter. Når en art er registreret på mindst 20 gentagne ruter og på mindst 30 punkter, beregnes et ynglefugleindeks. Det første år tildeles den pågældende art indekssværdien 100, og indekssværdierne de efterfølgende år beregnes i forhold til basisåret ved hjælp af simpel procentregning.

For hvert optællingspunkt registreres naturforholdene. Da flere habitattyper kan optræde omkring samme punkt, angives det som 1, 2, 3 eller 4 fjerdedele af den (de) pågældende naturtype(r).

Ynglefugletællingerne bygger på et net af frivillige optællere og lokale kontaktpersoner i amterne. Antallet af ruter har gennem årene været stigende fra 40 i 1976 til omkring 300 i begyndelsen af 90'erne. I samme periode er antallet af gentagne ruter steget fra 20 til ca 250 (Fig. 1a). Antallet af optællingspunkter med mindst 75% bymæssig bebyggelse har i den periode, hvor der er beregnet særskilte byfugleindeks, været stigende fra 117 i 1988 til 707 i 1994.

For at få et mere detaljeret indtryk af fuglelivet i de forskellige typer af bymæssig bebyggelse er der hvert år i 1991-93 foretaget 10-12 ekstra optællinger à 20 punkter. Idet tallene i parentes angiv-

Dyck, J., J. Jakobsen, E. Kramshøj & J. Rabøl 1970: Rapport fra Sjældenhedsudvalget med oversigt over godkendte forekomster 1965-69. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 64: 126-151.

Forsman, D. 1984: Rovfågelsguiden. – Lintutieto, Helsingfors.

Forsman, D. 1995: Field identification of female and juvenile Montagu's Harrier and Pallid Harrier. – Dutch Birding 17: 41-54.

Frich, A. S. & L. Nordbjærg 1992: Sjældne fugle i Danmark og Grønland i 1990. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 86: 107-122.

Frich, A. S. & L. Nordbjærg 1993: Sjældne fugle i Danmark og Grønland i 1991. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 87: 231-241.

Frich, A. S. & L. Nordbjærg 1994: Sjældne fugle i Danmark og Grønland i 1993. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 88: 99-110.

Herroelen, P. 1994: Recording rare birds and escapes. – Birding World 7: 287-288.

Lindballe, P., R. Christensen, M. F. Munk, H. Skov, J. Smidt & E. Sjøby 1994: Fugle i Danmark 1992. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 88: 111-150.

Olsen, I. 1991: Kons- og aldersbestemmelse af Sneugler. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 85: 15-18.

Olsen, K. M. 1988: Sjældne fugle i Danmark og Grønland i 1986 og 1987. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 82: 81-100.

Olsen, K. M. 1989: Sjældne fugle i Danmark og Grønland i 1988. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 83: 131-149.

Olsen, K. M. 1992: Danmarks Fugle – en oversigt. – DOF, København.

Rogers, M. J. & the Rarities Committee 1993: Report on rare birds in Great Britain in 1992. – British Birds 86: 447-540.

Tyrberg, T. 1994: Fågelrapport för 1993. Pp. 51-99 i: SOF: Fågelåret 1993. – Stockholm.

Rettelser til SU-rapport nr 15, DOFT 82: 81-100, 1988

Forkastede sager: Cistussanger... 28.7 skal være 28.6.

Rettelser til SU-rapport nr 20, DOFT 86: 107-122, 1992

Storskråpe 1990: 6.10, Ørhage... tilføjes som observator Henrik Møller Thomsen, og NHC skal være Niels Hesselbjerg Christensen.

Rettelser til SU-rapport nr 23, DOFT 88: 99-110, 1994

Grønlands Blisgås 1992: 29.1-29.3 Vejlerne (NJ), 2 eks. fordelt på 1 ad. 29.1-18.2... skal være 29.1-19.3.

Rødhalset Gås 1992: 13.2, Langerhuse, Harboør Tange skal være 1993.

Steppeorm... i alt 5 ... der helt sikkert stammer fra fangenskab: ... 1987 (3) skal være i alt 4 ... 1987 (2).

Eleonorafalk, fototekst side 103: dato skal være 4. oktober 1988.

Jagtfalk 1992: 31.12, Horsens Nørrestrand (VJ) skal være (ÅH).

Antaget 25. juni 1995

Alex Sand Frich
Postbox 500
3900 Nuuk
Grønland

Lars Nordbjærg
Gislingevej 23
2700 Brønshøj